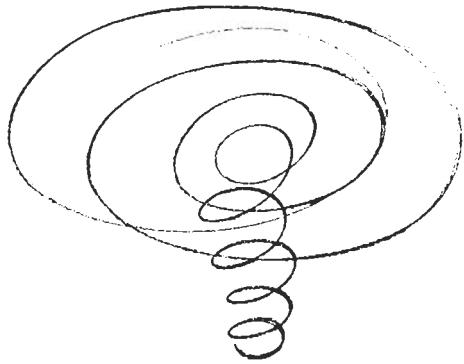

Endlose
Lirkes
Beschreibung.

Ved festgudstjenesten i Undløse kirke 24. 11. 1957 i anledning af kirkens tilendebragte hovedrestauration er Fra Holbæk Amt, Historiske Aarbøger udgivet af Historisk Samfund for Holbæk Amt 52 (1958) side 5-48 udsendt i fortryk med tilskud af Undløse menighedsråd. Udgivelsen er foretaget af sognepræst Ove Bruun Jørgensen, Undløse, og bibliotekar Erik Dal, Det kongelige Bibliotek. Side 5 (og fortrykkets omslag) er gengivet i naturlig størrelse efter første side af Jens Torbensen Lidøes hidtil utrykte digt om kirken (1736) i håndskriftet Thott 458,8^o, mens selve digtet er trykt efter MS Kall 371,4^o. Fortrykket har smudstitel og titel: Undløse kirkes beskrivelse, på titelbladet desuden indholdsfortegnelse og „Undløse 1957“.

Ondløse Kirchis Beskrivelse

Stem op din Harpe nu, lad Strengene sig røre	1
At min Patron eengang kand fatte lyst at høre	
Een sang udaf min mund; thi ieg har været stum	
Og af Elendighed, som Davids Due dum. (a)	
Hvor er een Arreboe? Een Bording der kand støde	5
Een thone for mig ud? De ere begge døde	
Og voris Kingo med! der kunde ved sin sang	
De Klipper føre frem og bringe i een gang. (b)	
Forlad mig min Patron at ieg vil lidet nyne	9
For Dig om Skebne min; lad Dine Øyne-bryne	
Ey slumme midlertid; Hør dog et øye-blich;	
Hvorledis ieg blev fød, hvor det mig siden gich.	
Ieg blev kun sildig fød, og var i fødsels Smerte (c)	13
I mange Aar; thi da det gamle Christne Hierte	
Blev meget kaldt hos os udi det Pavedom	
Da ieg af mange børn det siste snart fremkom.	

(a) Ps. 56. Meldis der om een Dum Duc.

(b) Poeterne skriver om Orpheo at Bierge og Træer begynte at gaae, naar Hand gav sig til at spille.

(c) Et gammel *manuscript dat: Kalundborg 1357*, sees een Kirche til Sct Laurids at have været opbygt udi Ondløse, som et andet 1360 *item 1377*, end af et 1380 *ad Annum 1441*, af et *dateret Romæ sent Aflads brev 1492*, og et af Niels Schave Biskop *dat: Tølløse 1492*. Hvor af sees, at Kirchen lenge har staaet i bygning; thi et Capel er bleven bygt der til efter andet.

Ieg som et slet <i>Capel</i> i førstningen er bygged,	17
Da Skov og store Træer mig runden om beskygged. (d)	
Dog fik ieg i min Daab endda saa godt et Nafn,	
At mig <i>Sct. Laurids</i> tog som Fader først i faun. (e)	
Det var et <i>Omen</i> og, som ramte mig i tiiden;	21
Thi ieg <i>Sct Larses</i> barn min Fader ligned siden,	
At lide med Ham ont, som ieg Hands skebne nød,	
Da Altar mit det blev fortæred til een glød. (F)	
Hvor ieg indvied blev er iche nu optegnet	25
Som ald <i>Ceremonie</i> blev ey saa lige regnet. (g)	
Ieg ey det Hedensk troer, som Kiærlingerne mene,	
At lagt er i min grund Faar, heste Svine-bene. (h)	
Men om min Altar-foed man vilde lidt optage	29
Kandskee, mand anden stæds, som og i disse dage	
Har giort, mand fandt derhos vel nogen Helligdom	
Af Muncherne nedlagt udi det <i>Pavedom</i> .	
Et been af <i>Mari Rok</i> , (I) og <i>Annes</i> uld udspunden	33
Af Hellig <i>Larsis Rist</i> , og <i>Karens</i> traad indbunden (I)	
Een Taar af <i>Olufs</i> blod og anden Hellighed	
Som Muncherne dend tiid min Kirke smyched med.	

(d) Skoven gik lige op til byen, som og er seet nogle stumper nær for byen kort siden; thi Hedningene holdt deris *sacra* udj Lundene.

(e) Blev kaldet *Sct Laurids Kirke* (*ut manuscripta monstrant.*)

(F) Altaret blev opbrænt A^o 1644 af Degnens forsømmelse ved lysene.

(G) *Kromayer in histor: Ecclesiast: pag: 92.* At mand veed usikkert indvielsens *Ceremonier*.

(H) Hedningene lagde saadanne Diur i Deris Kirke bygninger, *ut Virg:* Hvor af dend Kiærlinge snak er endnu, at imod Pest og dødning skulde Helhesten eller de diur, der ere nedlagte i Kirke gaarden gaae paa gaden, eller og staae om Natten for dend dør, hvor fra et liig skulde komme.

(I) Disse 5 regnis kun op af Helgene, som hver af dem hafde

- Ieg voxte vel derved, thi alle bar mig gaver 37
 For denne Hellighed, af Bisper ieg og Paver
 Fik *Privelegier*, at hvo der for mig bad
 Og ærede mig lit, strax derpaa fich Aflad. (K)
 Det Præsten *Troels* veed, som dend tiid var min Fader (l) 41
 Og løb ald verden om med sine Aflads-blader (m)
 For mig een fattig brud, Hand beyled saa til *Rom*,
 At ieg blev rig, men dog vel miste min Moedom.
Hans Person gav til mig i *Østrop* tvende gaarder, (n) 45
 Een anden ubekendt fra *Ulchestrop* de iorder,
 Som ieg end eyer nu; hvis nafn vel tegned staar
 Hos Gud, for andre der nu giver ey et haar.

her i Kirken sit Altar. Og om *Sct Karens* traad meldis, som *Hist: Lombardica pag: 227.* melder, at effter Hendis Halshuggelse fløed olie af Hendis been, som var saa krafftig, at de Suige der ved blev hjulpen. Slige Helgen-been blev lagt, som *Muncherne* melder, i Kloster og Kircher for at ære og tilbede dem; saasom og alle deris Skriffter ere fulde af liige sandfærdige løgne.

- (K) *Indulgentzer* paa 100 item 40 Dage, som de endnu ere at see.
 (L) Dend *Troels* eller *Trugillus*, som Hand kaldis i et *Manuscript* af 7 *Cardinaler* udgiven *Romæ* 1492, var *Ecclesiae Ondlosanæ Rector*.
 (m) var for Kirken hos alle Bisperne i Dannemark, Sverrig, Norge, *Mechelborg*, *Pomeren etc:* og fik aflad af dem til Kirken.
 (n) *Hans Pedersen dicitur Armiger de Svethinge*, har vel været een Adels-Mand, saasom Hand eyede Jordegods; gav, som der staar, til Kirchen, *decem solidos terræ in censu Østrop cum omnibus eorum attinentiis, siccis et humidis* 1364. Men der af havis kun een *Copie*, og ey *Originalen*.

At give til Kircher og Præster var Herrens eget bud, hvor til *Israel* fandt sig mange gange meget velvillige, at *Hedningene* dereffter gjorde ligesaa; *Herodes* kostede meget paa

- Da hafde Kirchen got; thi alle Mand mig gave 49
 Men nu gaar verden om; thi alle de vil have.
 Min første Præst fik nok for digt og Munche Snak.
 Men nu for Sandheds ord faar neppe nogen tak.
- Jeg iche tale vil om mange *Fabulaner* 53
 Som Muncherne, ret som de vare *Fabianer*,
 Paahengte mig til Statz, med Salt og vie-vand,
 Og *Pater-noster*-Baand, Hvo deraf ey lee kand?
- De rosde mig endog af mange sær *miracler*, 57
 Døg de udi Guds ord og troen vare Stakler.
 De bilte folchet ind det, som kun galskab var
 Hvor Kirken dend blev flyt, (o) Hvorledis Kirkens Kar (p)
- Kom hid til byes, hvordan een meget Hellig Kilde 61
 Paa Kirkens Grund sprang op, at de sig bade vilde
Sct Hans Dag derudi, de straxen Sundhed fant, (q)
 Det er alt iidel løgn, enddog det troes sandt.
- Ieg sligt og andet meer vil lade ganske fare, 65
 Og bede Gud Hand vil sin Kirche døg bevare
 Fra slig vildfarelse, og med et ord og tu
 Vil tale om mig selv, hvor ieg er skikket nu.
- Min bygning er ey slem, dend Hvelvinger ophefver, 69
 Paa begge Sider lys om mine Muure svefver,
 De Stole lukte er og dertil fiæle-lagt
 Mit Hoved over alt med blye er vel betagt.

Jerusalems bygning til Templen vid: *Josephus. Darius* af
Persien til Templen og Præsterne *Esd: 6. Mart: Lib: 10 Ep:*
28 Cinguntur limina donis etc.

- (o) Er endnu een Snak her i byen og Sogned, at der Kirken
 skulde byggis, blev det, der var bygged, flyt om natten fra
 Kirche-bierg i *Tømmerop* hid til *Ondløse*.
- (p) Kalchen i ligemaade paa een meget gal maade at være kom-
 men fra *Ledsbierg* her paa Marken.
- (q) Kilden besøgis endnu *Sct Hans* Dag, og enddog der findis
 noget om dend i een gl: skreven bog af een mine Formænd
 er det aldellis inted, men u-christeligt at troc, og var at ønske
 Kilden blev gienkast.

Mit Altar det er smukt forgyldet og stafferet med billed Snidderie, som <i>Retz</i> til mig foræret, Med omheng af Damask og med skarlagen rød Hvorfor ieg takker Ham, som længe før er død.	73
De Kar, der brugis skal til Herrens Maaltids ære, Hvor i det Helligste de Præster skal frembære, Af Sølv forgyldet er, som Herren forðum bød I gylden Kruche ned at sette Himmel brød. (r)	77
Mit døbe-Kar er sterk paa gammel viis og maade Af een udhulet Steen, dend Een udpuchlet Skaale Bepryder og et fad, hvor i mand øser vand, At det til børnedaab des reener havis kand.	81
Min Lære-Stoel er net paa Landet neppe bedre At dend mit heele Huus og meget vel kand hædre (s) Helst naar een Herrens Præst, som træder derudj Dend Herris <i>Jesu</i> ord vil der af tale fri.	85
Saadanne ieg har hafft hid fra <i>Lutheri</i> tiider Som de optegned staae paa <i>Pulpitu(r)leds</i> Sider; Saa vel de tiente mig, at ieg mit <i>Sacristi</i> Dem moxen alle har med ære lagt udi.	89
Mit Taarn med tvende liud er meget vel beprydet (t) Som ved omkostning min forhen er bleven ydet. Ieg har og Seyerverch, men det ey lyde vil (u) Som derpaa feyler lit og smørelse der til.	93

(r) *Ex: 16 et Hebr: 9.* At *Manna* skulde settis i een gylden Kruche, at i dend stæd fattige Kircher har maat ladet sig nøye med Træe og Tin-patener og Kalcher *ut Polyd: lib: 6. cap: 12,* har fromme Guds børn forbedret dem.

(s) De 4 *Evangelister* med Deris *insignilils* derpaa net udhuggen og forgyldet, givet af *Sl: Frid: Retz* og hans Frue *Sophia Høegh,* saa Deris nafne ere for saa meget got for os udødelige, og de selv af Gud velsignede.

(T) Klocherne ere støbte 1616. Dend store Klocke veyer 7 skpd: og 8½ lpd: og kostede 695 rd. 3 mk. Dend liden Klocke veyer 4 skpd: og 4 skaalpd: og kostede 340 rd.

Ring-Muurens brente Steen er for mig lit anrevet 97
 Mit Lade-Stæd tilforn vel bleven er bebrevet
 Af Kirchens Eyere hen til et Skole-Sted.
 Men See! der lovis nok, og giøris lit der ved.

Inscription paa dend Store Kloche:

Convoco viventes, quando fit concio sacra. 102
Defleo defunctos cum tumulantur humo.

Votum

Gud hielp Din Kirche nu, som du har selv bevaret 105
 Fra Tyfve-Haand, fra Ildebrand, dend hidintil og sparet,
 Lad Daabens lægevand, lad og dit Hellig Bord
 Staae oben for eenhver effter Dit eget ord.

Gud glæde *Johan Schack* vor Kirkis Beste Fader 109
 Som låer Guds ære see i mange høye *Grader*;
 Vi derfor og i dag, som viiser os Hands Nafn
 Vil takke Ham for Hand befordrer Kirchens gafn.

Med bøn vi ogsaa vil i Dag for Ham fremtræde 113
 Til Himlens Høye Gud, Hand vil Hands Ære-Sæde
 Beskantze med een vagt af Tusind Engle Tall
 Saa Hand i fryd og floor maa boe paa *Kongesdall*.

Gud lad sin Salvede med ære Ham bestraale 117
 Hver Aar og Dag for Ham velsignelser imaale;
 Gud lad til Kirchens gafn Ham leve mange aar
 Til Hand af Dage mæt en ævig ære faar.

Lad og i mange aar vor *Schackis* Ædle Frue 121
 Din Naade strømme-viis af Saligheden skue
 Til Hun omsider skal i ævigheden faae
Clenodiet Hun vandt; ia livsens Krone paa.

(U) Seyerværchet har kosted 60 rd. af begyndelsen og let kand
repareris.

Velbaarne *Berthel Schack* lad som een Pode fremmis 125
 I viisdom og forstand; lad aldrig noget glemmis

Af Ham, som tienne kand til Kongens, Landets gafn

Men lad Ham slegte paa sit Høye Stamme Nafn.

See til Din Menighed, dend altid overskyggis 129

Af Dig, og udi Troe og Kiærlighed opbyggis.

Giv Lærene de maae saa kaldis af Dig Sel

At de kand tienne Dig, det ønsker ieg, far vel.

Ondlose Die St: Johan:

1736

Jesu Tuum Libera

[ø: Jens Torbensen Lidøel]

